

Vergaderjaar 2017–2018

28 676

NAVO

Nr. 291

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 17 mei 2018

Hierbij bied ik u het verslag aan van de Noord-Atlantische Raad (NAR) op het niveau van de ministers van Buitenlandse Zaken die op 27 april jl. in Brussel bijeenkwam. Tijdens deze ministeriële bijeenkomst vond een werkontbijt over Rusland plaats, gevolgd door een werksessie over de Zuidflank, een werklunch over Afghanistan en een werksessie over het «Open Deur»-beleid. De geplande NAVO-Oekraïne Commissie heeft niet plaatsgevonden. Tijdens de sessie over de Zuidflank is tevens gesproken over EU-NAVO samenwerking.

Rusland

Tijdens het werkontbijt werd in voorbereiding op de top in juli over de relatie met Rusland gesproken. In juli zullen de kaders over hoe om te gaan met Rusland opnieuw worden vastgesteld. De aanslag op de Russische dubbelspion Skripal en zijn dochter, zet verdere druk op de NAVO-Rusland relaties. Daarnaast baren de militaire opbouw en grootschalige militaire oefeningen van Rusland en de hybride dreigingen, desinformatie en cyberdreigingen die van Rusland uitgaan zorgen.

Juist daarom wil Nederland blijven vasthouden aan het dubbelspoor van afschrikking enerzijds en dialoog met Rusland anderzijds. Het is de Nederlandse inzet om het huidige beleid te herbevestigen op de top, dit wordt binnen de NAVO breed gedragen. Dit ook vanuit de gedachte dat Rusland een belangrijke speler op het internationale toneel blijft, bij onderwerpen als non-proliferatie, wapenbeheersing, Noord-Korea, Iran en terrorismebestrijding. De ministers concludeerden dat EU-NAVO samenwerking op deze onderwerpen voor de hand ligt.

Hoewel geen onderdeel van de agenda, heeft Nederland aandacht gevraagd voor het blijvende belang van nucleaire ontwapening. Nederland blijft zich actief inzetten voor een kernwapenvrije wereld, ook in NAVO-verband. De NAVO heeft zich immers aan dit doel verbonden. Wederzijdse en verifieerbare reducties in aantallen kernwapens kunnen

bijdragen aan verbetering van de veiligheidssituatie in het trans-Atlantisch gebied. Tegelijkertijd staat Nederland achter het bondgenootschappelijke beleid van nucleaire afschrikking, gezien de veiligheidssituatie en de assertievere Russische nucleaire houding.

Zuidflank

De EU HV Mogherini was aanwezig bij de discussies over de Zuidflank. Zij zette de verschillende activiteiten van de EU in Noord-Afrika en het Midden-Oosten uiteen, en ging hierbij specifiek in op de activiteiten in de Sahel. Hierbij gaf de Hoge Vertegenwoordiger een open uitnodiging aan de NAVO om te bezien of de Alliantie actief kon worden in de regio. Alle bondgenoten steunden EU-NAVO samenwerking, waarbij specifiek werd gerefereerd aan de samenwerking in *pilot countries* Bosnië-Herzegovina, Moldavië en Tunesië. Ook Nederland ondersteunt de samenwerking en zal zich inspannen om samenwerking in deze landen verder te verbeteren.

Het resterende deel van de Zuidflanksessie stond grotendeels in het teken van de toekomstige NAVO-missie in Irak. De ministers hebben het *Concept of Operations*, dat vorm en inhoud aan de missie geeft, en een document met additionele politieke sturing van de missie aangenomen. De missie richt zich op het adviseren van het Ministerie van Defensie en de Nationale Veiligheidsadviseur. Daarnaast zal de missie de Iraakse militaire opleidingsinstituten trainen en adviseren. De volgende stap is het uitwerken van de plannen op detailniveau in het *Operations Plan*. Dit wordt in juni gepresenteerd. In het document met de additionele politieke sturing staan elementen die Nederland van belang vindt, zoals (logistieke) ondersteuning van de anti-ISIS coalitie aan de toekomstige NAVO-missie. Ook voortgezette steun van de Iraakse regering en complementariteit met EU-, VN- en bilaterale inspanningen zijn voor Nederland belangrijke voorwaarden waaraan moet worden voldaan. Het kabinet onderzoekt de mogelijkheid om op termijn een bijdrage te leveren.

De ministers concludeerden dat de capaciteitsopbouw-projecten in partnerlanden van de NAVO toegevoegde waarde hebben, onder meer in Tunesië. De NAVO en Tunesië zijn met elkaar in gesprek over de inhoud van een steunpakket. Het is voor Nederland van belang dat de NAVO-inzet goed is afgestemd met de inzet van onder andere de EU en de VN. De SG constateerde aan het eind van de sessie ook steun voor verdere verkennende gesprekken met Libië. Nederland acht de politieke situatie in Libië op dit moment niet voldoende stabiel om een NAVO steunpakket uit te rollen.

Ten slotte sprak Nederland zorgen uit over de gevolgen van de Turkse operatie Olijftak in Afrin op de strijd tegen ISIS. Tevens refereerde Nederland aan de noodzaak van proportionaliteit en het belang van respecteren van internationaal recht.

Afghanistan

De ministers van Buitenlandse Zaken bespraken de politieke situatie in Afghanistan in geallieerd format (zonder aanwezigheid van Afghanistan en de operationele partners). De ministers namen een gezamenlijke verklaring aan waarin zij steun uitspraken voor het door Afghanistan geleide politieke proces.

De ministers stelden daarbij dat zij de uiteindelijke uitkomst van dit politieke proces steunen, indien hiermee een einde aan het geweld komt, de Taliban zijn banden met terrorisme beëindigt en de mensenrechten van alle Afghaanse mannen en vrouwen worden beschermd. Ook benadrukten

de ministers het belang van eerlijke en vrije verkiezingen, de bescherming van mensenrechten, goed bestuur en het bestrijden van corruptie. De ministers herbevestigden daarnaast het *commitment* van de NAVO aan de ontwikkeling van de Afghaanse strijdkrachten via de *Resolute Support* missie. Nederland heeft eveneens het belang van het politieke proces benadrukt, aangezien duurzame veiligheid en stabiliteit in Afghanistan een politieke oplossing vereist.

Uitbreidingsbeleid Open Deur

De NAVO ministers voerden een discussie over de landen die lid willen worden van het bondgenootschap, te weten Georgië, Macedonië, Bosnië-Herzegovina en Oekraïne. Nederland steunt de uitgangspunten van het Open Deur beleid. In het verleden heeft dit beleid een belangrijke bijdrage geleverd aan stabiliteit en veiligheid in de regio en van het Europese continent. Voor het succes van het Open Deur beleid is het volgens Nederland van belang om de toetredingseisen strikt na te leven. Het gaat hierbij primair om het doorvoeren van hervormingen op het gebied van democratie en rechtsstaat, bescherming van mensenrechten, waaronder die van minderheden, alsmede democratisch toezicht op de veiligheidssector, zoals de strijdkrachten en inlichtingendiensten. Daarnaast moeten nieuwe leden bijdragen aan de veiligheid van het Noord-Atlantisch verdragsgebied, conform art. 10 van het NAVO-verdrag. Nederland heeft het belang van het strikt handhaven van de toetredingseisen voor het Open Deur beleid tijdens deze sessie herhaald.

De ministers concludeerden dat verdere stappen richting NAVO-lidmaatschap voor Oekraïne en Georgië thans niet aan de orde is. Er is zodoende geen sprake van het verlenen van Membership Action Plan (MAP)-status aan deze landen.

Voor Macedonië geldt dat het land de naamskwestie met Griekenland dient op te lossen, voordat het een uitnodiging kan krijgen om tot het Bondgenootschap toe te treden. Daarnaast zal Nederland bij een eventuele toetreding aangeven dat scherp zal worden gekeken naar verdere hervormingen inzake de vrijheid van media, de rechtsstaat en de positie van minderheden.

Een groot aantal Bondgenoten pleitte tijdens de sessie voor het verlenen van MAP-status aan Bosnië-Herzegovina. Een belangrijk aspect voor de verlening van MAP-status is het registeren van onroerende defensie-goederen onder het gezag van de centrale regering in Sarajevo, het zogenaamde Tallinn criterium. Het land heeft de meeste defensiegoederen inmiddels geregistreerd, maar nog geen enkele in de Bosnisch-Servische entiteit. De Noord-Atlantische Raad erkent dat de NAVO het land meer steun kan bieden in het doorvoeren van noodzakelijke hervormingen. In de aanloop naar de Top zal gekeken worden naar manieren waarop de NAVO Bosnië-Herzegovina verder kan ondersteunen in haar Euro-Atlantische ambitie.

Oekraïne

Er heeft geen NAVO Oekraïne Commissie (NUC) plaatsgevonden. Hongarije blokkeert sinds enige tijd een bijeenkomst van de NUC vanwege een meningsverschil met Oekraïne over de taalwetgeving in

Oekraïne voor (Hongaarse) minderheden. Nederland heeft nogmaals aangegeven het onwenselijk te vinden dat een dergelijk bilateraal geschil wordt ingebracht in een multilateraal forum.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
S.A. Blok